BROCHURES
No. 6257

Digitized by Google

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK
1057 5733

Digitized by Google

B293

Kist, N.C.

HERMAN JOHAN ROYAARDS,

IN ZIJNE BETREKKING

TOT DE

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

DOOR

N. C. KIST,

HOOGLEERAAR TE LEYDEN.

(TWEEDE VERBETERDE AFDRUK UIT HET KERKELIJK WEEKBLAD VOOR HET KONINGRIJK DER NEDERLANDEN).

'S HERTOGENBOSCH,

GEBROEDERS MULLER.

1854.

6257

Br. 0257

Herman Johan Royaards,

IN ZIJNE BETREKKING

TOT DE

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

DOOR

N. C. KIST,
HOOGLEERAAR TE LEYDEN.

(TWEEDE VERBETERDE AFDRUK UIT HET KERKELIJK WEEKBLAD VOOR HET KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.)

'S HERTOGENBOSCH,
GEBROEDERS MULLER.

1854.

Digitized by Google

De wensch van velen, om het woord, over mijnen onvergetelijken vriend voor het Kerkelijk Weekblad *door mij geschreven, afzonderlijk te bezitten, deed mij gaarne den uitgever toestaan, het ook algemeen verkrijgbaar te stellen. Nog eenige weinige verbeteringen heb ik er daartoe in aangebragt. Overigens strekke het, overeenkomstig zijne oorspronkelijke bestemming, om den ontslapene eenigzins althans in zijne verdiensten jegens de Nederlandsche Hervormde Kerk te doen kennen en waardschatten. Die bedoeling is daarom nu op den titel uitgedrukt.*

Digitized by Google

HERMAN JOHAN ROYAARDS.

Wáár eerder, dan in het blad, 't welk de Nederlandsche Hervormde Kerk tot haar orgaan zich verkozen heeft, moet de nagedachtenis van den man worden gehuldigd, die in zoo velerlei opzigt, in zoo zeldzame mate en in zoo uitnemenden zin, bij die Kerk zich verdienstelijk gemaakt heeft, — die haar in het harte droeg, zoo vele jaren lang met woord en pen hare belangen voorstond, zoo vaak, waar het nood was, met kracht en klem voor haar in de bres stond, — maar in wiens alom betreurd afsterven dan ook haar inzonderheid eene zoo diepe wonde geslagen is?

Het is zoo, wij beklagen die Kerk niet daarover, dat zij, bij de algemeene wet der sterfelijkheid, zoo telkens op nieuw zulk eene klagte moet aanheffen. Want, wat een Romein eens gezegd heeft: „dat de groote mannen wel sterven, maar de republiek onsterfelijk is"; dit herhalen wij in hoogeren zin, omdat juist in het groote en goede, 't welk door den dood aan die Kerk ontnomen wordt, ook de gedenkteekenen voor

Digitized by Google

haar staan opgerigt dier trouwe zorg van haren Heer, welke telkens haar gaf, wat zij noodig had en tot haren meerderen wasdom gedijen moest.

Maar van wien kon zij immer in dezen geest spreken, indien niet vooral ook van Herman Johan Royaards, Doctor en Hoogleeraar der Godgeleerdheid aan de Hoogeschool te *Utrecht*, die, na eene ruim dertigjarige akademische werkzaamheid en ongeveer vijfendertigjarige trouwe Evangeliedienst, den 2den Januarij jl., op ruim negenenvijftigjarigen leeftijd, maar nog in den bloei zijner gezondheid en krachten, en te midden eener nimmer tanende werkzaamheid, op het onverwachtst aan zijne betrekkingen, de Hoogeschool, de Kerk, het Vaderland en geheel het rijk der wetenschap, door den dood is ontrukt geworden. — In zoo menigerlei opzigt: als mensch en als Christen, als huisvader en staatsburger, als Evangelie-prediker, als vruchtbaar schrijver en als grondig geleerde, mag hem elders een verdiende eerezuil worden gesticht: dit blad vermelde hem in hetgeen hij bijzonder voor Nederland's Hervormde Kerk geweest is.

De grondslag, intusschen, voor alles wat hij, ook in dit bepaalde opzigt, geweest en geworden is, lag, behalve in den schoonen aanleg en de edele gaven, door den God zijns levens hem toegevoegd, vooral ook in dien christelijk-vromen zin, van welken hij on zijnen beroemden vader, den Utrechtschen Hoogleeraar Hermannus Royaards, een zoo uitstekend voorbeeld zoo lang bezitten mogt, en welke vooral ook van zijne reeds vroeg betreurde moeder, vrouwe

Digitized by Google

Johanna Henriëtte Schorer, als met de moedermelk in hem was overgegaan.

Die vrome godsdienstige zin vergezelde hem ook, en was zijn sieraad, gedurende zijne inderdaad roemrijke akademische loopbaan. Een onleschbare dorst naar kennis, een inderdaad zeldzame ijver voor geheel den omvang van zijne studiën, en vooral een onwankelbare begeerte, om eenmaal een prediker van het Evangelie van Christus te zijn, werden er bij hem door gevoed en aangekweekt; gelijk hij er om geacht en geëerd was, niet alleen door den kring van akademische tijdgenooten, aan welke hij, met hartelijke toegenegenheid of onwankelbare vriendschapstrouw, steeds verbonden gebleven is [1]), maar niet minder ook door zijne iets groots in hem vooruitziende leermeesters, onder welke, nevens Heringa, G. van Oordt en Adam Simons, boven alles de eenige van Heusde hem steeds in het harte geschreven was; aan welken laatsten hij ook zijne wetenschappelijke vorming, zijne geestesrigting en geheel zijne wereldbeschouwing steeds het allermeest zich verpligt achtte.

[1]) Daarvan zijn J. F. van Oordt, B. R. de Geer, J. Radermacher Schorer, D. de Bonvoust Beeckman, S. J. M. van Geuns, R. Scheers van Harencarspel, reeds vroeger en later ontslapen. P. H. Hugenholtz, J. E. C. de Wijs, C. A. den Tex, A. G. A. van Rappard, C. Bax, J. J. Rambonnet, J. J. op den Hooff, A. Deketh, E. W. van Dam van Isselt, P. I. J. de Fremery, H. J. Altgelt (Koen. Preuss. Regierungsrath te Dusseldorp) zijn, nevens mij, uit zijne naaste of verdere Akademie-vrienden, thans nog in leven.

Digitized by Google

Eene roemrijke promotie [1]) en een niet minder geprezen kerkelijk examen [2]) zetteden op zijn akademisch leven de kroon. En toch, — een hem eigen spraakgebrek, maar van welks onderdrukking door wilskracht hij een uitstekend voorbeeld heeft opgeleverd, was er vooral de oorzaak van — ook hij moest door teleurstelling beproefd worden, voordat hij door de beroeping naar *Meerkerk* [3]) zijnen vurigsten wensch mogt vervuld zien. Doch hier ontwikkelde zich ook spoedig en krachtig, wat tot nog toe zich in hem schuil hield. Eene naauwgezette werkzaamheid voor zijn predikwerk en voor zijne gemeente was zijn lust en zijn leven. Maar ook opzettelijke en zelfstandige studie wist hij reeds eerlang daarmede te vereenigen; waarvan onder anderen zijn geschrift: *over den geest en het belang van het Boek Daniël* [4]), tot eene belangrijke proeve verstrekken kan. En niet minder paarde zich daaraan nog iets anders, 't welk vooral hier onze aandacht trekt. Het is het naauwlettend acht geven op den algemeenen of bijzonderen toestand, de belangen en de behoeften, der vaderlandsche gemeenten en van geheel de Nederlandsche Hervormde Kerk; tot welks ontwikkeling en meer of min praktische aanwending

[1]) Den 12 Maart 1818, op eene Disputatio: *de altera Pauli ad Corinthios Epistola, et observanda in illa Apostoli indole et oratione.* Zie *Letterbode* 20 Maart 1818.

[2]) Den 3 Mei 1818. De Eerwaardige C. W. Kersten, Pred. te *Barneveld*, is van de examinatoren nog in leven.

[3]) Hij deed er 14 Febr. 1819 zijne intrede met Matth. IX : 37[a].

[4]) In de *Nieuwe Verh. van het Haagsch Genoots. voor* 1821.

Digitized by Google

vooral ook zekere zamenkomsten gediend hebben op welke zich de oude akademievrienden, toen reeds allen Herders en Leeraars, eenige malen in het jaar, beurtelings op eene hunner standplaatsen, vereenigden. Met aandoening, maar innig zielsgenoegen, denk ik er aan terug, hoe wij, 't zij te *Meerkerk* bij Royaards, te *Woudenberg* bij Hugenholtz, te *Leersum* bij de Wijs, te *Neêrlangbroek* bij van Oordt, te *Lienden* bij de Geer, of bij mij te *Zoelen*, veelal ook met echtgenooten of zusters, te zamen waren, zoodat, wanneer de pastorij te klein was, de herbergzaamheid van een en ander lid der gemeente werd ingeroepen. Dan was het, dat wij, onder gezellig genot, als waren wij nog niet van de Akademie gescheiden, elkander den gang onzer studiën, vooral echter onze pastorale bezwaren en ontmoetingen mededeelden, den zoo verschillenden geest en toestand onzer gemeenten en van die in onzen omtrek bespraken, elkanderen raad en bemoediging toedienden, en inzonderheid ook de aandacht reeds leerden te vestigen op hetgeen ons toescheen, het Christendom in het gemeen, en de Nederlandsche Hervormde Kerk in het bijzonder, in het groote of in het kleine, tot bevordering en ontwikkeling en heil te zullen verstrekken; terwijl het meer belangrijke dan tot schriftelijke opstellen aanleiding gaf, die, inmiddels rondgezonden, de stof eener latere beraadslaging uitmaakten.

Ook Royaards gewis had, in hetgeen hij voor de Nederlandsche Hervormde Kerk later geworden is, veel mede aan deze bijeenkomsten te danken. En er is ook geen twijfel aan, of hij zou, al ware hij steeds

Digitized by Google

Predikant gebleven, niet alleen door prediking of door geschriften, maar door een meer regtstreeks deelnemen aan de behartiging en verdediging van de belangen der Kerk, haar tot uitstekend nut geweest zijn.

Maar in den weg der Voorzienigheid werd eene andere loopbaan hem aangewezen, die, naar zijne krachten berekend, nog rijker oogst van zijnen arbeid der Nederlandsche Hervormde Kerk heeft aangebragt. Reeds maakte hij zich gereed, zijn geliefd *Meerkerk*, met het hem wachtend *Schiedam*, waar hij in Maart 1823 beroepen was, te verwisselen, toen de eervolle taak hem werd opgedragen, om de opvolger en tevens de ambtgenoot van zijnen, emeritus geworden, vader te wezen; eene betrekking, in welke hij den 20 Junij 1823 is opgetreden [1]).

Kerkgeschiedenis en zedekunde waren de vakken van onderwijs, welke hem werden opgedragen; en het is hier de plaats niet, de degelijkheid, de trouw en den ijver te schetsen, door welke hij, vooral ook in dit opzigt, bij de Nederlandsche Kerk een' zoo verdienstelijken naam zich verwierf, en hoe zijn onderwijs, dertig jaar lang, er toe heeft medegewerkt, om, wie weet in welken getale, Herders en Leeraars te vormen, waaronder velen gewis dankbaar erkennen, dat zij de opleiding tot hetgeen zij voor de dienst des Heeren geworden zijn, niet weinig ook aan hem zijn verschuldigd.

Meer opzettelijk echter doen wij hier in het oog

[1]) Met eene: *Oratio de hominum gentiumque varietate, in Christianae Societatis historia observanda.*

Digitized by Google

vallen, hoe dit onderwijs, al meer en meer in een geheel bijzonder opzigt, aan de belangen der Nederlandsche Hervormde Kerk werd toegewijd. Ik denk daarbij, in de eerste plaats, aan zijne lessen over *Nederlandsche Kerkgeschiedenis*, welke vroeger reeds en voortdurend het bovenalles geliefkoosde deel zijner historische studiën uitmaakte, en waaruit ook het meest aanzienlijk aantal zijner geschriften is voortgevloeid, door welke de bloei der Nederlandsche Kerkhistorie voor altijd aan zijnen naam zal verbonden zijn. Doch wie denkt daar benevens niet aan de lessen over *Kerkregt*, met bijzondere toepassing op de Nederlandsche Hervormde Kerk, door hem voorgedragen, waaruit namelijk zijn veel gebruikt *Hedendaagsch Kerkregt bij de Hervormden in Nederland* [1]) geboren is, hetwelk zoo veel er toe bijdroeg, om helderder begrippen te doen wortel schieten en ingang vinden aangaande een vak, omtrent hetwelk over het algemeen eene verregaande onwetendheid heerschte.

Kon het wel anders, of de betrekking, in welke hij, door zijnen post, ook tot het Bestuur der Nederlandsche Hervormde Kerk meer regtstreeks geplaatst werd, moest in hooge mate zijne belangstelling opwekken? Als præadviserend lid der Algemeene Synode, in welke hoedanigheid hij, sedert 1825, twaalfmaal is opgetreden, was hij van den beginne af geheel op zijne plaats en steeds vervuld met de daar behandeld

[1]) *Utrecht* 1834, II Deelen. Juist maakte hij zich gereed, om dit geschrift voor eene *tweede uitgave* geheel op nieuw te bewerken.

Digitized by Google

wordende min of meer belangrijke onderwerpen. Ja, men kan veilig zeggen, dat geene punten van eenig gewigt dáár sedert jaren behandeld zijn, in welke hij, al was hij ook ter vergadering niet tegenwoordig, niet betrokken geweest is of waaraan hij niet eenig werkdadig aandeel genomen heeft. Velen dergenen, die met hem die vergaderingen hebben bijgewoond, herinneren zich gewis de waardigheid en tevens de bescheidenheid, de helderheid en de kracht, maar ook de omzigtigheid en de wijsheid, waarmede hij dáár over de gewigtigste zaken gewoon was zijn gevoelen uit te brengen. Maar zij weten dan ook, hoe veel goeds hij er heeft helpen tot stand brengen, en hoe veel verkeerds of schadelijks door zijne medewerking dáár is afgewend. En moest ook hij, sedert 1848, het ondervinden, dat hij tot eene minderheid behoorde, die wel eens, hetgeen zij voor de ware belangen der Nederlandsche Hervormde Kerk gevaarlijk of nadeelig oordeelde te zijn, ter Hooge Kerkvergadering zag doordrijven, en de grondslagen eener Kerkorde leggen, welke, haars inziens, evenmin aan de eischen harer geschiedenis, als aan die van haren tegenwoordigen zoo gevaarvollen toestand voldeed; — niet minder waar is het tevens, dat ook door zijne stem nog veel is gekeerd, 't welk anders ware doorgegaan, en dat vooral de uitkomst van veel, 't welk werd voorgesteld of bestendigd, zoowel de juistheid zijner inzigten, als de gegrondheid zijner vrees, helaas! maar al te zeer heeft bevestigd. Hoezeer ook met hart en ziel ingenomen voor de beide groote beginselen, bij het zoogenaamd concept-regle-

Digitized by Google

ment van 1848 aangenomen: *de zelfstandigheid der Kerk in hare betrekking tot den Staat*, en hare *zelfstandigheid tevens, wat betreft hare vertegenwoordiging en haar bestuur;* zag hij toch met helderen blik, zoo wel het onmogelijke en het schadelijke der pogingen, om de banden van Kerk en Staat met geweldige hand te verscheuren, als de verwarring en het ongerief, 't welk het nastreven van idealen, vooral in het laatste opzigt, noodwendig zou moeten te weeg brengen. Diep inzonderheid bedroefde hem de sedert als met opzet aangeblazen geest van clubbisterij en partijschap, welke bij zooveel reeds aanwezige stof van verdeeldheid, de Vaderlandsche Kerk al meer en meer met het verlies dier kracht bedreigde, welke alleen uit eensgezindheid en liefde geboren wordt, en die, bij den klimmenden overmoed harer wederpartij, thans meer dan ooit eene levensvraag en eene levensbehoefte voor haar was geworden.

Evenwel dit alles ontmoedigde hem niet. Het allerminst deed het zijnen ijver tanen, om, waar hij maar kon, het gevaar te helpen bezweren, een dreigend onheil af te wenden en, in welk opzigt dan ook, iets goeds tot stand te brengen. Als één voorbeeld uit velen, wijzen wij inzonderheid op zijne, over eene reeks van jaren zich uitstrekkende, krachtvolle bemoeijingen ten aanzien der regeling van de *Armenzorg*, beiden voor Kerk en Staat, in Nederland. Immers, — zijn werkzaam aandeel aan het ontwerpen van het Diaconie-reglement, hetwelk in 1844 der Hooge Regering ter sanctie is aangeboden; de kernvolle geschrif-

Digitized by Google

ten, waarmede hij de herhaalde project-Armenwetten, van Staatswege voorgedragen, heeft aangetast en bestreden; vooral de krachtige greep, tot welken de Synode van 1852, niet het minst ook op zijn advies, overging, om het sedert 1844 slapende Kerkelijke *Reglement op de Diaconie-administratie*, krachtens het thans vigerende Algemeen Reglement, met 1 Januarij 1853 voor ingevoerd te verklaren; en eindelijk de invloed, dien ook hij alzoo geoefend heeft op de strekking en den inhoud der nieuwe Staats-Armenwet, welke thans nog in beraadslaging is, maar door welker aanneming althans aan vele regtmatige eischen, ook van onze Hervormde Kerk, voldaan zal worden: — dit en zoo veel meer kan tot eene luisterrijke proeve verstrekken, hoe Royaards, vooral ook van zijne betrekking tot het bestuur der Kerk, onvermoeid gebruik maakte, om hare belangen te dienen en haren bloei te verzekeren.

Maar nog zoovele andere wegen en middelen tot dezelfde schoone bedoeling werden hem telkens geopend. Hoe zou vooral hij het van zich verkregen hebben, om, uit welke beweegreden dan ook, niet met alle kracht te doen, wat zijne hand te doen vond? Daarom achtte hij het ook eene evenzeer begeerlijke als vereerende taak, in de laatste jaren hem opgelegd, om de bloeijende *Maatschappij van Welstand*, die reeds zoo veel welstand onder Protestanten gewrocht en verzekerd heeft, als haar algemeene voorzitter te leiden. Maar hield hij het voor een ongelukkig verschijnsel, dat de Protestantsche ijver zich, in zoo vele, nevens en tegen over elkander opgerigte Protestantsche Maatschappijen,

Digitized by Google

verdeelt en verzwakt; des te meer hield zich zijn geest er mede bezig, om ook hier het: „Eendragt maakt magt!" te doen gelden. En het is ook niet dan tegen zijne waarschuwing en tot zijne droefheid geschied, dat onlangs weder godsdienstige partijschap, of ook voorliefde voor hetgeen vreemd is, mede in het spel geweest zijn, om, door het oprigten eener Nederlandsche vertakking van het Duitsche *Gustaaf-Adolf Verein*, de bestaande verdeeldheid nog te vermeerderen, en onbedacht onze eigene Protestantsche kracht te verlammen.

Doch wat hij ook, uit eigen aandrift, of door anderen aangezocht, buiten den eigenlijken kring zijner bemoeijingen deed, en waaraan ook, in zoo velerlei betrekkingen, maar die allen den bloei van het Godsrijk en de hoogere belangen van Nederlands volk ten doel hadden, zijne kracht was toegewijd: de zoo belangrijke en vereerende plaats, welke hij aan Utrechts Hoogeschool en in hare Theologische Faculteit bekleeden mogt, was en bleef boven alles hem dierbaar. Voor haar, en voor de pligten, door deze hem opgelegd, leefde hij geheel, en arbeidde hij steeds met een' ijver en gloed die, vooral in den maatschappelijken toestand, waarin hij verkeerde, teregt veler verbazing moest opwekken.

Maar hierdoor juist zette hij op zijne overige verdiensten jegens de Vaderlandsche Kerk, nog in een geheel bijzonder opzigt de kroon. Hetgeen wij bedoelen, hoe teeder ook, is toch van dien aard, dat wij er hier niet van mogen zwijgen. Immers, vooral ook zijn naam en zijne nagedachtenis zijn betrokken in het eigenaardig verschil, hetwelk, tusschen de Utrecht-

Digitized by Google

sche school en hare beide zusters, althans in de algemeene schatting, zich voordoet. Terwijl toch de eene, ook overeenkomstig haar aloud karakter, meer den vrijen, onafhankelijken gang der christelijke wetenschap huldigt en handhaaft, en de andere weder, met groote eenstemmigheid, onder alles eene eigene, juist bepaalde rigting en zienswijze in elk Theologisch studievak nastreeft, heeft de Utrechtsche, bij het groote publiek, veeleer den roem verworven, zich meer uitsluitend op het positief kerkelijk standpunt te houden. Zoo verre ging het, dat, in het belang eener zich achterwaarts keerende partij in de Kerk, zij alleen, — al voldeed zij ook niet geheel aan de wenschen, — als de school verheven werd, in welke de aanstaande Bedienaar des Evangelies nog eenigermate tot een verkondiger der zuiver Hervormde leer kon worden opgeleid; gelijk het onder de Vaderlandsche gemeenten aan de zoodanige niet ontbrak, die, bij voorkeur of uitsluitend, hare kweekelingen tot Herders en Leeraars begeerden.

Wat zou het geweest zijn, en welke gevolgen voor Kerk en Staat konden zich daaruit hebben ontwikkeld, indien onder de achtingwaardige leden dezer Faculteit zich verschijnselen hadden vertoond, eenigermate gelijk aan die, welke de Nederlandsche Hervormde Kerk in sommige van hare vroeger zelfs vrijzinnige Leeraars heeft kunnen aanschouwen? Wat, indien dáár ter plaatse een Royaards vooral, ik zeg niet, zekere vlag had ontrold, — immers dit is ondenkbaar, — maar toch ingenomenheid en voorliefde had laten doorschijnen, voor hetgeen thans, bij zoovelen, als waarheid en

Digitized by Google

godsvrucht en Christendom bij uitnemenheid geldt. — Aan vromen zin, die, helaas! zoo menig, overigens opregt christelijk, gemoed reeds in de ziekelijke aandoening van onzen tijd heeft doen deelen, ontbrak het hem gewisselijk niet; en evenmin aan die aanlokselen van buiten, door welke, als door zekeren modegeest, thans zoo velen verleid worden. Doch zijn vrije blik, zijn edel karakter, de onafhankelijkheid zijns geestes, de onbevangen christelijke waarheidsliefde, die hem bezielde, om nu niet van de uitgebreidheid en degelijkheid zijner bijbelsche, historische en theologische kennis te spreken, deden hem zelfs boven elke verzoeking hiertoe verheven zijn. En al verheugde hij zich, zijn geliefkoosd Utrecht ten gevalle, in het groot aantal leerlingen, die hij, vooral in den laatsten tijd, naar de lessen zag heenstroomen: die lessen en al zijnen arbeid maakte hij dienstbaar, om elke overdrevene en eenzijdige rigting te keeren, om liefdeloosheid en partijzucht af te wenden, en met wijze omzigtigheid, zoo veel in hem was, evenzeer helder licht te ontsteken en vrijheid van onderzoek aan te moedigen, als een' ernstigen, evangelischen zin, door geloof en liefde, alom te doen doordringen. Ja, ik twijfel niet, of menigeen, die naar Utrecht werd heengezonden, om eenmaal aan eene partij verknocht en verkocht te zijn, heeft, ook door zijnen invloed, dáár betere schatten gevonden, dan hij er zocht, en de Hoogeschool verlaten, wel toegerust en bereid, om met onbevangen geest de heerlijke zaak van Christus en zijn Evangelie te dienen.

Digitized by Google

Zoo heeft de Utrechtsche Faculteit, maar in het bijzonder ook Royaards, aan de Nederlandsche Hervormde Kerk, in het tijdstip, dat wij beleven, eene uitstekende dienst bewezen. Doch zoo is het ook niet de Utrechtsche Hoogeschool boven alles, aan welke in zijn diep betreurd afsterven een slag is toegebragt, waarvan de gevolgen niet dan met wijs beleid en door eene hoogere hand kunnen worden afgewend of gelenigd; maar met zijne dierbare betrekkingen, met zijne hem liefhebbende vrienden, met allen die godsdienst, deugd, wetenschap en een echt christelijk karakter op prijs stellen, beweent vooral ook de Nederlandsche Hervormde Kerk in hem het verlies van een' man, die haar een uitstekend sieraad en steun geweest is, en uit wiens hoofd en hart zij, voor hetgeen haar het dierbaarste is, nog zoo veel goeds en groots zich had mogen voorspellen.

Het was mij goed, is het ook slechts in enkele vlugtige trekken, mij er mede te hebben mogen bezig houden, om daarop hier de aandacht te vestigen. En heb ik mijne eigene, ach! zoo geheel eigene, smart moeten bedwingen, om in die van anderen en van het algemeen mij te verplaatsen, ik eindig ook met de vurige bede, dat het der Hoogeschool en Faculteit, waaraan hij ontrukt werd, en der Nederlandsche Hervormde Kerk, aan welke hij zoo groote diensten bewezen heeft, nu en nooit aan mannen ontbreke, gelijk Herman Johan Royaards geweest is!

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google